

Beslutningsforslag nr. B 138. Fremsat den 22. marts 1988 af Birgitte Husmark (SF), Gert Petersen (SF), Riishøj (SF), Ebba Strange (SF), Bente Søltøft (SF) og Pelle Voigt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om danske initiativer i forhold til Vestsaharakonflikten

Folketinget pålægger regeringen i alle relevante internationale sammenhænge at arbejde for en standsning af krigen mellem Marokko og Vestsahara på grundlag af en løsning, der sikrer Vestsaharas selvstændighed og tilbagevinding af de marokkanske besættelsesstyr-

ker. Den danske indsats skal bl.a. omfatte følgende:

- a. Dansk anerkendelse af staten Vestsahara.
- b. Dansk humanitær bistand til de sahariske flygtninge i den algeriske ørken.
- c. Dansk tilslutning til FN's fredsplan.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Vestsahara blev i 1884 erklæret for et spansk protektorat med begrundelse i tilstedeværelsen af tidligere spanske handelsstationer. Igennem årene blev den spanske undertrykkelse stærkere, og modstanden samlede fra 1975 i modstandsbevægelsen Polisario. Da Spanien i 1976 ophørte med at være kolonimagt, blev Vestsahara, der er rig på fosfat og metaller, besat af Mauretanien og Marokko. Dette skete på trods af, at en FN-undersøgelseskomité i 1975 havde konstateret et massivt ønske om uafhængighed af disse stater og en udbredt støtte til Polisario fra indbyggerne i det daværende Spansk Sahara. Allerede i denne undersøgelseskomitès rapport blev det anbefalet, at indbyggerne skulle have mulighed for at bestemme deres egen fremtid »i fuldstændig frihed og i en atmosfære af fred og sikkerhed«. Ligeledes offentliggjorde Den Internationale Domstol (ICJ) den opfattelse, at de handelsforbindelser, som Marokko og Mauretanien havde, da Vestsahara blev en spansk koloni i 1884, ikke kunne bruges som støtte for et krav om overherredømme eller kunne berøre brugen af princippet om »selvbestemmelse gennem det frie og ægte udtryk for folkets ønske i det berørte territorium« (FN-erklæringen om uafhængighed for koloniserede lande og folk).

Umiddelbart efter, at retten havde udtalt sig, iværksatte kong Hassan af Marokko »den grønne march«, hvor 350.000 ubevæbnede marokkanere drog ca. 10 km ind i Vestsahara for symbolsk at kræve, at området skulle tilfalde Marokko. Ved denne mobilisering fik kongen skabt en stærk marokkansk folkelig bevægelse for Vestsaharas indlemmelse i Marokko. Dette har sikret opbakningen af den senere militære besættelse og bygningen af de massive forsvarsværker (voldene) langt inde i Vestsahara.

Efter besættelsen forstærkede Polisario modstandskampen, og i 1979, hvor Mauretanien havde fået en ny regering, sluttede Mauretanien og Vestsahara fred, og Mauretanien opgav alle krav på Vestsahara. Dette medførte imidlertid, at Marokko umid-

delbart efter tilbagetrækningen af de mauretanske styrker marcherede ind og besatte også denne del af Vestsahara.

Polisario forstærkede modstanden, mens Organisationen til Afrikas Enhed (OAU) tog initiativ til, at der blev formuleret en fredsplan. I 1980 fremsattes det første forslag, der omfattede en 6-punkts-plan for en FN-overvåget våbenhvile og en OAU-organiseret folkeafstemning. Planen blev hilst velkommen af Mauretanien og Polisario, mens Marokko ikke kunne se noget nyt i den og afslog at forhandle direkte med Polisario om dens udførelse.

Imens optrappedes krigen, idet Polisario havde fået rådighed over tanks og antiluftskysmissiler, mens Marokko i 1982 udvidede systemet af forsvarsvolde og forsynede dem med USA-leveret elektronisk overvågningsudstyr. Voldssystemet omfatter nu store dele af Vestsahara. Det anslås, at det permanente antal marokkanske soldater udstationeret i Vestsahara i maj 1987 var ca. 100.000 (»Border and Territorial Disputes«, Keesings Reference Publications, Second Ed. 1987), mens de oprindelige beboere i stort omfang er fordrevet på grund af krigshandlingerne, og det anslås, at over 150.000 vestsaharier nu lever i flygtningelejre i Algeriet.

Siden Folketinget sidst behandlede et beslutningsforslag om danske initiativer i forbindelse med Vestsaharakonflikten (det i folketingsåret 1986-87, 1. samling, fremsatte forslag til folketingsbeslutning om løsning af Vestsaharakonflikten [af Albrechten (VS) m.fl.], se Folketingstidende 1986-87, 1. samling, forhandlingerne sp. 827, 828 og 3512, samt tillæg A sp. 893), har spørgsmålet været behandlet af FN's 42. generalforsamling. Her blev der vedtaget en resolution, der som noget nyt indeholdt en anerkendelse af, at OAU (Organisationen til Afrikas Enhed) og FN's generalsekretær i fællesskab havde besluttet at sende en »teknisk mission« til Vestsahara med henblik på at tilvejebringe de nødvendige oplysninger for at kunne iværksætte den af FN's generalsekretær fremsatte fredsplan. Som det eneste af de nordiske lande undlod Danmark at stemme for resolutionen, der blev

vedtaget med 93 landes stemmer, mens 50 lande hverken stemte for eller imod. Ingen lande stemte imod resolutionen.

Besøget af den »tekniske mission« i november 1987 resulterede i, at Marokko øgede sin undertrykkelse af de besatte områder i form af massearrestationer, inden missionen ankom, og militæret og politiet fik massive forstærkninger. EF-Parlamentet har ved en resolution den 17. december 1987 protesteret mod de vilkårlige arrestationer og krævet de arresterede løsladt. Rapporten fra den tekniske mission foreligger ikke endnu.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad a

En dansk anerkendelse af staten Vestsahara vil være et udtryk for støtte til kravet om Vestsaharas selvstændige ret til at afgøre sin politiske fremtid. Indtil nu har 70 lande og bl.a. Organisationen til Afrikas Enhed anerkendt Vestsahara.

Ad b

På grund af de sahariske flygtninges placering i ørkenen i et relativt fattigt land er der et stort nødhjælpsbehov såvel m.h.t. fødevarebistand som vand-afsaltningsanlæg. Næst efter Algeriet er Sverige den største bidragyder med 11 mio. kr. årligt.

Ad c

Det er nødvendigt, at hele det internationale samfund lægger pres på de involverede parter for at få gennemført FN's fredsplan. Den indebærer, at FN organiserer og leder en troværdig folkeafstemning i samarbejde med OAU på en sådan måde, at Vestsaharas folk frit kan udøve deres ret til selvbestemmelse uden på nogen måde at blive forhindret af militære eller administrative begrænsninger. Planen forudsætter også, at de involverede parter vil bidrage med forslag, der kan bruges som basis for forhandlingen om en aftale, der skal føre til en fredelig og retfærdig løsning af Vestsaharaspørgsmålet.